

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Наимзода Қиёмиддин дар мавзӯи “Хусусиятҳои рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгорони оянда дар коллеҷҳои омӯзгории Ҷумҳурии Тоҷикистон (дар асоси маводҳои фанҳои педагогӣ)” барои пешниҳоди дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 – назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 – назария ва методикаи илмҳои ҷамъиятӣ)

Дар шароити имрузаи рушди ҳамаи ҷабҳаҳои ҳаёти мардуми Тоҷикистони соҳибистиклол тарбияи инсон соҳибмаърифат, мутахассиси соҳибкасби ҷавобгӯ ба талаботи муносири пешрафтаи илмӣ-техникӣ, шинохти инсон тавассути методҳои фаъолияти маърифатӣ, мутобиқсозии раванди таълим ба эҳтиёҷоти шахсият, фароҳам овардани имконият барои худшиносӣ ва ҳудогоҳӣ дар ҷомеаи иттилоотӣ ва равандҳои инноватсионӣ таҳсилот дар ҳамаи зинаҳо қарор дорад. Тамоюлҳои ҷаҳонӣ рушди муносири низомӣ таҳсилот бо пайдоиши муҳити нави фаъолияти он – ҷомеаи инноватсионӣ алоқаманд аст.

Дар айни замон низомӣ маорифи мамлакат ба мутахассисоне бештар ниёз дорад, ки соҳиби сифатҳои касбӣ-педагогӣ, ба монанди эҷодкорӣ, ҷавқуллода, тезкорӣ, мустақилият, рақобатпазирӣ, қобилияти мутобиқ шудан ба шароити нав ва қобилият ба рушди худтакмилдиҳии касбӣ доро бошанд. Нишондиҳандаи муҳимтарини сифати таълими касбӣ ташаккул ёфтани салоҳиятҳои калидӣ ва касбии хатмкунандагони муассисаҳои олӣ ва миёнаи касбӣ махсуб мешавад, бинобар ин усулҳо ва технологияҳои ташаккули онҳо, омӯру ташхиси онҳо чун масъалаи муҳим аҳамияти хосро пайдо мекунад. Масъалаи ташаккули омодагӣ ва қобилият ба худтакмилдиҳии шахсӣ ва касбии омӯзгорон низ аҳамияти калони касбӣ дорад. Касби омӯзгорӣ пешрафии доимии маънавӣ ва тақмили маҳорати педагогиро тақозо мекунад, ки ин маънои қори мунтазамро оиди тақмил додани шахсият ва сифатҳои касбии омӯзгор дар назар дорад.

Наимзода Қиёмиддин дар таҳқиқоти мазкур як қатор ихтилофотро ошкор намудаанд: зарурати бешубҳаи рушди худтакмилдиҳии доимии омӯзгор дар шароити муносири иҷтимоӣ-иқтисодӣ; ба таври нокифоя баррасӣ ва таҳқиқ шудани муаммои омодакунии омӯзгори оянда ба худтакмилдиҳии касбӣ, ошкорсозӣ ва асосноккунии назариявӣ ва дар озмоиш мавриди санҷиш қарор додани шароитҳои самараноки рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгори ояндаи коллеҷҳои педагогиро мавриди таҳқиқот қарор додааст.

Рисолаи Наимзода Қиёмиддин дар мавзӯи “Хусусиятҳои рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгорони оянда дар коллеҷҳои омӯзгорони Ҷумҳурии Тоҷикистон (дар асоси маводҳои фанҳои педагогӣ)” аз муқаддима, се боб, шаш зербобҳо, хулосаи бобҳо, хулосаи умумӣ, феҳристи адабиёт иборат аст.

Дар муқаддимаи рисола аз тарафи муҳаққиқ дараҷаи омӯхта шудани мавзӯ, зарурати таҳқиқи баррасии муаммои маводи назар, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, сарчашмаҳо ва равиши анҷоми кори илмӣ, предмет ва объекти таҳқиқ, инчунин матолиби меҳвари барои дифоъ манзуршаванда ба таври возеҳ шарҳу тафсир ёфтаанд.

Дар боби якум бобати масъалаҳои марбут ба асосҳои назариявӣ-методологӣ худтакмилдиҳии касбии омӯзгорони оянда, масъалаҳои худтакмилдиҳии касбии омӯзгорон дар тадқиқотҳои психологӣ-педагогӣ, тақмили сатҳи соҳибкасбӣ, ки яке аз ҷанбаҳои муҳимми фаъолияти омӯзгор аст, масъалаи худтакмилдиҳии касбӣ, таъба ба таълифоти олимони – педагогҳо ва психологҳо мафҳумҳои “худомӯзӣ”, “худтанзимкунӣ”, “худтарбиякунӣ” баррасӣ гардида, зимнан хусусиятҳои худомӯзии омӯзгорон ҳамчун ҷанбаи муҳимми соҳибкасбии онҳо, инчунин тавсифоти худомӯзии донишҷӯён – омӯзгорони оянда муайян карда, тавсияҳои методӣ оид ба омӯзиши эҷодкоронаи таҷрибаи ҳамкасбон, ҷустуҷӯи ғояҳои нави методӣ, равиш ва роҳҳои корбарӣ, таҳлилу хулосаи таҷрибаи шахс аз мавқеи нисбатан умумӣ, ҳалли босамару эҷодии масъалаҳои касбӣ-педагогӣ бо таъба ба тавсияҳои илмӣ ва таҷрибаи натиҷабахши педагогӣ асоси моҳияти худомӯзии омӯзгорро ташкил медиҳад, омода ва пешниҳод гардидааст.

Дар боби дуюм доир ба шарт ва омилҳои рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгори оянда дар самти беҳтар кардани шароити моддӣ ва иҷтимоии фаъолияти омӯзгорон хусусиятҳо, принципҳо, ҷанбаҳои омодагии омӯзгорони оянда ба фаъолияти оянда вобаста ба талаботи барномаи касб (профессиограмма) таҳқиқ гардиданд.

Ба ақидаи муаллиф масъалаи баланд бардоштани раванди худтакмилдиҳии касбии омӯзгор, мақсади асосии сохтори ташаккули омодагии омӯзгори оянда ба худтакмилдиҳии касбӣ ва қадамҳои муайян дар рушди шахсият ва касбияти донишҷӯ ба ҳисоб меравад. Тавассути ин дар фаъолияти ӯ оид ба ҳалли масъалаҳои худомӯзии касбӣ шавқу ҳавас зухур ёфта, малакаҳои худомӯзиву худтарбияи касбӣ ташаккул меёбанд. Ин сохтор дар худ се бахши ба ҳам пайвастро фарогир аст: омодагии назариявӣ, амалӣ ва психологӣ, ки дар навбати худ вазифаҳои методологӣ, назариявӣ, методӣ ва амалӣ дорад.

Дар боби сеюми рисола, тахти унвони “Технологияи педагогии рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгори оянда”, ки ду зербобро дар бар гирифтааст, масъалаҳои истифодаи усул ва воситаҳои худтакмилдиҳии касбии донишҷӯён-омузгорони ояндаи колледжҳои омӯзгориро ҳаллу фасл гардидааст. Дар ин боб мундариҷаи корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ инъикос ёфта натиҷаҳои он дар ҷадвалу диаграммаҳо инъикос ёфтаанд. Қобили қайд аст, ки дар диаграммаҳо ҳолати омодагии донишҷӯён ба такмилдиҳии касбӣ дар давраи зикршавандаи таҷрибавӣ, назоратӣ, таҳлили сатҳи аввалаи омодагӣ оварда шуда, мушкилоти касбӣ ва норасоии худро дар кор дониста, усулҳои аниқӣ бартаарафсозии онҳоро таҳия гардидааст. Дар диаграммаҳо маълумоти қиёси натиҷаҳо дар гурӯҳҳои назоратӣ ва озмоишӣ оварда шудаанд.

Таҳлили мундариҷаи автореферат ва корҳои ҷопшуда аз он шаҳодат медиҳад, ки тадқиқоти гузаронидаи Наимзода Қиёмиддин ба мазмун ва мундариҷаи диссертатсия мувофиқ аст.

Умуман, ҳулоса кардан мумкин аст, ки қори таҳқиқоти Наимзода Қиёмиддин дар мавзӯи “Хусусиятҳои рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгорони оянда дар колледжҳои омӯзгории Ҷумҳурии Тоҷикистон” (дар асоси маводҳои фанҳои педагогӣ) таҳқиқоти мустақилона ба анҷомрасида буда, ба талаботи Низомномаи ««Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ»-и ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 тахти №267 тасдиқ гардидааст, пурра ҷавобгӯ буда, муаллифи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08 - назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 - назария ва методикаи фанҳои ҷамъиятӣ) сазовор аст.

Муқарриз:

номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири
кафедраи фанҳои гуманитарӣ-иҷтимоии
Донишқадаи кӯҳию металлургии Тоҷикистон

Аминзода М.С.

“Имзои дотсент М.С. Аминзодаро тасдиқ мекунам”

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Донишқадаи кӯҳию металлургии Тоҷикистон

Муминова Д.М.